

VITEŠKI RED SV. MARKA MLETAČKE REPUBLIKE

Mletačka Republika ili Republika Venecija postojala je od 9. stoljeća do 1797. godine. Bila je pomorska sila na obalama istočnog Sredozemnog mora te na obalama Jadranskog mora. Nakon propasti Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine Apeninski poluotok je razaran i pljačkan. Stanovnici su se razbježali u sigurnija pribježišta, koja su se postupno organizirala i pretvarala u gradove-države. Venecija je tako nastala naseljavanjem prognanika na otoke venecijanske lagune. Tijekom srednjeg vijeka, Republika Venecija razvija se u vodeću pomorsku silu u ovom dijelu svijeta. U 15. stoljeću Venecija je dosegla svoj vrhunac, s više od 200.000 stanovnika bila je središte svjetske trgovine i najveći lučki grad na svijetu.

Od samog dolaska Hrvata na obalu istočnog Jadrana trajala je i borba za prevlast na tom području s tadašnjom pomorskom velesilom Mletačkom Republikom. U 13. stoljeću Mlečani su zauzeli sve obalne gradove Istre, a 1409. godine Venecija je iskoristila priliku te je od Ladislava Napuljskog otkupila "njegovo pravo na Dalmaciju" za 100.000 dukata. Međutim, od početka 16. stoljeća Osmanlije su Veneciji postupno oduzimale teritorij Dalmacije. Nakon desetljeća krvavih borbi na kopnu i na moru Venecija je izgubila gotovo cijelu Dalmaciju. Konačno protjerivanje Turaka započelo je 1714, a završilo je Požarevačkim mirom 1718. godine. Venecija je ponovno uspostavila svoju vlast na istočnoj obali Jadrana koja je trajala sve do Napoleonova osvajanja 1797. godine, otkad Mletačka Republika više ne postoji.

Venecija je u 15. stoljeću osnovala Viteški red sv. Marka. Red se dodijeljivao u dva oblika, prema važnosti primatelja. Članovi mletačkog patricijata i drugi visoki pojedinci dobili su ga od Senata ili Velikog vijeća, dok su drugi, manje važni primatelji odlikovanje dobili od dužda.

Kad je dužd dodijelio ordenski znak kao "javnu i počasnu oznaku za akcije od iznimnog značenja" bio je to račvasti križ emaljiran bijelom i plavom bojom s lavom svetog Marka u sredini; visio je oko vrata na raskošno izvezenoj lentici. Bio je dodijeljen u zlatnoj izvedbi (što je davalo pravo na dodatni godišnji bonus od jednomjesečne plaće) ili u srebrnoj izvedbi (s polumjesečnim bonusom na plaću). Kad je odlikovanje dodijelilo Veliko vijeće ili Senat, nagrađena osoba dobila je osim križa i zlatnu medalju s prikazom krilatog lava sv. Marka na aversu. Medalja je visjela na zlatnoj ogrlici.

Viteški red sv. Marka ugašen je 12. svibnja 1797. padom Republike Venecije.

Red je obnovljen 1976. godine kao "Međunarodno društvo vitezova sv. Marka", koje se u slobodno vrijeme bavi filantropskim i karitativnim radom. Kasnije je društvo promijenilo naziv u "Društvo vitezova svetog Marka".

Kratki pregled povijesti Mletačke Republike

Mletačka Republika ili Republika Venecija (tal. Repubblica di Venezia, kasnije Repubblica Veneta; na venetskom dijalektu: Repùblica de Venèsia, tradicionalno: Presvjetla Mletačka Republika (tal. Serenissima Repubblica di Venezia), bila je država koja se prostirala u dijelovima današnje Italije, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Albanije, Grčke i Cipra, sa središtem u gradu Veneciji. Postojala je od 9. stoljeća do 1797. godine. Bila je pomorska sila na obalama istočnog Sredozemnog mora, odnosno na obalama Jadranskog mora.

Nastala je kao grad država, nakon invazije Langobarda u sjevernu Italiju. Tijekom srednjeg vijeka, Mletačka Republika razvija se u vodeću pomorsku silu u ovom dijelu svijeta, ovladavši najvećim dijelom jadranske obale, dijelom otoka u Egejskom moru, te osnovavši svoje trgovačke kolonije u Carigradu i Jeruzalemu. Republika je prestala postojati nakon Napoleonova osvajanja 1797. godine.

Mletačka Republika razvila se kao tipična ranosrednjovjekovna tvorevina, iz jednoga grada, kao patricijska republika. Osnova buduće republike bio je grad Venecija koji je nastao kao naselje izbjeglica, prije svega iz gradova Akvileje, Padove, Altinuma i Concordije pred stalnim provalama i pljačkama Huna, Longobarda i ostalih stepskih naroda u sjevernu Italiju nakon propasti Zapadnog Rimskog Carstva. Ovi prognanici naseljavali su se zbog sigurnosti na otoke venecijanske lagune od 5. stoljeća nadalje.

U prvim desetljećima 8. stoljeća građani Venecije izabrali su svog prvog dužda, Ursusa, koji je bio podložan Istočnom Rimskom Carstvu i dobio njegove vladarske naslove *hypatus* i *dux*.

Venecija se razvila u 9. i 10. stoljeću zahvaljujući trgovini s Levantom, prije svega s glavnim gradom Istočnog Rimskog Carstva (Bizanta) Konstantinopolom. Trgovina luksuznom egzotičnom robom (začini, mirisi, bjelokost) donosila je Mletačkoj Republici velike prihode jer je s vremenom Republika stekla monopol na te proizvode. U to vrijeme grad je dobio i sveca zaštitnika u liku evanđelista svetog Marka čije su navodne relikvije venecijanski trgovci uspjeli nabaviti u Aleksandriji.

Mletačka Republika odigrala je važnu ulogu u križarskim ratovima. Pružanjem logističke potpore križarima uspjela se znatno obogatiti i povećati broj svojih posjeda. Vrhunac tadašnjih stremljenja Mletačke Republike bilo je zauzimanje i pljačkanje Carigrada uz pomoć križara 1204. godine za dužda Enrica Dandola i uspostavljanje Latinskog Carstva na ruševinama Bizanta.

U 15. stoljeću Venecija je dosegla svoj vrhunac. S više od 200000 stanovnika bila je središte svjetske trgovine i najveći lučki grad na svijetu. Godine 1420. u sastavu mletačkog brodovlja bilo je 3000 trgovačkih lađa sa 17000 mornara, 300 velikih brodova s 8000 mornara i 45 galija s 11000 mornara.

Na samom početku Mletačke Republike dužd je vladao potpuno autokratski, no kasnije je njegova vlast ograničena, te je dijelio vlast s Velikim vijećem, sastavljenim od 480 članova uzetih iz venecijanskih patricijskih obitelji. U 12. stoljeću na intervenciju aristokratskih obitelji dodatno su smanjene duždeve ovlasti uspostavljanjem Malog vijeća (1175.), koje se sastojalo od šest duždjevih savjetnika i *Quarantie* (1179.) kao vrhovnog suda. Te su institucije 1223. godine pretvorene u *Signoriu* (Gospoština) koja se sastojala od dužda, Malog vijeća i tri čelnika *Quarantie*. *Signoria* je postala središnje tijelo vlasti i predstavljala kontinuitet Republike. Tad su ustanovljene *Sapientes* (mudroslovni uredi), isprva dva a kasnije šest, koji su u kombinaciji s ostalim ustanovama tvorili *Collegio*, iz kojih se oblikovala izvršna vlast Republike. Godine 1229. osnovan je *Consiglio dei Pregadi* (Vijeće umoljenih), Senat od 60 članova izabranih u Velikom vijeću.

Ovakav razvoj političke strukture vlasti davao je duždu vrlo malo moći; stvarna vlast otišla je u ruke Velikog vijeća. Tako je Mletačka Republika imala mješoviti tip

vlasti, kombinirajući monarhiju u liku dužda, aristokraciju u Senatu, i demokraciju u Velikom vijeću.¹

Hrvatske zemlje pod mletačkom vlašću

Od samog dolaska Hrvata na obalu istočnog Jadrana trajala je i borba za prevlast na tom području s tadašnjom pomorskom velesilom Mletačkom Republikom. Knez Branimir je na moru vodio ratove s Mlečanima. Nakon što su bili poraženi u sukobu s Neretljanima 887. godine, Mlečani su sklopili mir i bili primorani plaćati godišnji danak za slobodnu plovidbu uz hrvatsku obalu. Taj su danak plaćali više od 100 godina. Mletački dužd Petar II. Orseolo 1000. godine preotima Hrvatima Dalmaciju od Krka do Dubrovnika. Prvo su mu se predali sjeverni dalmatinski otoci i Zadar, a s obzirom na to da je ojačao svoje snage i romanskim postrojbama iz dalmatinskih gradova, predaju se i Trogir i Split, dok silom zauzima neretvansku Korčulu, te Lastovo i Biograd. Na taj su način Mlečani uspostavili vlast nad primorskim gradovima na istočnoj obali Jadranskog mora, a Petar Orseolo se prozvao “knezom Dalmacije”.²

Od 12. do početka 15. stoljeća dalmatinski su gradovi pod upravom ugarsko-hrvatskih vladara, osim u kraćim razdobljima mletačke vladavine. Kroz čitavu prvu polovinu 14. stoljeća nastavile su se borbe za Dalmaciju. Posebno je uporan u obrani svoje države bio ugarsko-hrvatski kralj Ludovik I. (vladao je od 1342. do 1382.). Rat s Venecijom završio je pobjedom ugarsko-hrvatske vojske i sklapanjem tzv. Zadarskog mira dana 18. veljače 1358., kojim je Ludovik I. pod svoju vlast vratio Dalmaciju. Mletačka Republika morala se odreći posjeda cijelog dalmatinskog kopna i svih otoka od Kvarnera do Drača. Dužd se također odrekao titule “hrvatskog i dalmatinskog hercega”.

Jačanje istarskih gradova dovodi do sukoba s Venecijom. Kopar, Izola i Pula ustaju 1145. protiv Venecije, ali su poraženi pa su morali položiti prisegu vjernosti duždu. U 13. stoljeću gradovi su se redom predavali Veneciji: Poreč 1267., Umag 1269., Novigrad 1270., Sveti Lovreč 1271., Motovun 1278., Kopar 1279, Piran i Rovinj 1283. godine. Venecija je postupno zavladała čitavim obalnim pojasom zapadne Istre i prostorom do Plomina na istočnoj obali poluotoka. Manji dio Istre, tzv. Pazinska grofovija potpadala je pod habsburšku Kranjsku.

Zahvaljujući stalnim unutrašnjim borbama za vlast na hrvatsko-ugarskom prijestolju Venecija je 1409. iskoristila priliku te je od poraženog pretendenta na prijestolje Ladislava Napuljskog otkupila “njegovu pravo na Dalmaciju” za 100.000 dukata. Hrvatsko-ugarski kralj Žigmund Luksemburški nije imao snage oduprijeti se Mletačkoj Republici, a i istočnim granicama se već opasno približavala vojska Osmanskog Carstva. Mletački vojnici ušli su u Zadar 31. srpnja 1409., a zauzimanje cijele Dalmacije je potrajalo do 1420. godine.

Međutim, Venecija nije dugo uživala u posjedovanju Dalmacije jer su Osmanlije postupno preotimali “njezin” teritorij. Nakon desetljeća krvavih borbi na kopnu i na

¹ Mletačka Republika, https://hr.wikipedia.org/wiki/Mletačka_Republika#Početci

² Hrvatske zemlje pod mletačkom vlašću, https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatske_zemlje_pod_mletačkom_vlašću

moru Venecija je izgubila gotovo cijelu Dalmaciju. Samo zahvaljujući čvrstim zidinama Turci nisu nikad ni pokušali opsjedati Zadar, ali je njegova okolina bila popaljena, a stanovništvo protjerano ili poubijano. Nakon Kandijskog rata (1645.–1669.), u kojem je Dalmacija teško stradala, usljedio je nakon poraza Turaka pod Bečom novi mletačko-turski sukob (Morejski rat, 1684.-1699.). Konačno protjerivanje Turaka započelo je 1714., a završilo je Požarevačkim mirom 1718. godine.

Viteški red sv. Marka

Točan datum osnutka Viteškog reda sv. Marka obavijen je velom tajne. Znanstvenici su pokazali interes provodeći mnogo detaljnih istraživanja u Državnom arhivu u Veneciji (*Archivio di Stato di Venezia*), ali nisu uspjeli pronaći ni jedan dokument koji spominje događaj osnivanja Viteškog reda sv. Marka.

Postojanje Reda potvrđeno je u dokumentima iz 15. stoljeća. Indeks (*indice*) Viteškog reda sv. Marka vodio se od 1456. do 1792. godine i ne spominje ranije podrijetlo reda. Stoga treba odbaciti tvrdnje nekih autora da je Red nastao znatno ranije, 1180. ili čak 787. godine. Svjetovni viteški redovi osnivaju se tek u 14. i 15. stoljeću i mletački Red sv. Marka nije iznimka. Godinu 1456. možemo interpretirati kao godinu osnutka Viteškog reda sv. Marka.

Viteško zvanje nije bilo nasljedno, s malobrojnim iznimkama. Grof Giacomo Zanotta proglašen je vitezom sv. Marka za zasluge u bitci kod Lepanta 1571. godine. Dužd Alvise I. Mocenigo potpisao mu je diplomu o odlikovanju 16. prosinca 1571. u kojoj je određeno da odlikovani Giacomo Zanotta uživa povlasticu “koja se prenosi na sve njegove zakonite potomke zauvijek”. Tu povlasticu uživali su i potomci Benedetta Quirinija koji je 1597. godine odlikovan Ordenom sv. Marka za njegove velike zasluge tijekom gladi i kuge koje su pogodile Kraljevstvo Kandiju 1590. i 1592. godine.³ Nadalje, 1769. godine dužd Alvise IV. Mocenigo dodijelio je nasljedni naslov vitezova sv. Marka kanonicima kaptola katedrale u Trevisu.

Vitezove je u Red promicao dužd prilikom svečane inauguracije, naslonivši mač na njihova ramena uz riječi: *Esto miles fidelis* (Bićeš vjerni vitez).

Red se dodijeljivao u dva oblika, prema važnosti primatelja: članovi mletačkog patricijata i drugi visoki pojedinci dobili su ga od Senata ili Velikog vijeća, dok su drugi, manje važni primatelji odlikovanje dobili od dužda.

Kad je dužd dodijelio ordenski znak, kao “javnu i počasnu oznaku za akcije od iznimnog značenja” i rezerviranu za niže časnike i vojnike, bio je to račvasti križ emajliran bijelom i plavom bojom s lavom svetog Marka u sredini; visio je oko vrata na raskošno izvezenoj lenti. Bio je dodijeljen u zlatnoj izvedbi (što je davalo pravo na dodatni godišnji bonus od jednomjesečne plaće) ili u srebrnoj izvedbi (s polumjesečnim bonusom na plaću).

Kad je odlikovanje dodijelilo Veliko vijeće ili Senat, nagrađena osoba dobila je osim križa i zlatnu medalju s prikazom krilatog lava sv. Marka na aversu, a na reversu natpis s posvetom, koji visi na zlatnoj ogrlici.

³ *Giorgio Aldrighetti*. Gli Ordini Cavallereschi della Serenissima Repubblica di San Marco, Venezia, 1692., http://www.icocregister.org/Ordini/antichistati/rep_sanmarco/venezia.html

U Muzeju Correr u Veneciji nalaze se dva viteška križa svetog Marka i ogrlica “Manin” s medaljom sv. Marka.⁴ Križevi su se nosili na vrpcama od gusto tkanog platna, ukrašena zlatnim vezom.

Jedan od primjera “dvostrukog” odlikovanja bio je Stojan Mitrović Janković (Žegar kod Obrovca, oko 1635.—Duvno, 23. kolovoza 1687.); vođa uskoka u Ravnim Kotarima, poglavar i vođa Morlaka, serdar Kotara, vitez Reda sv. Marka, konjički kapetan, zapovjednik tvrđave Ostrovice. Proslavio se u borbi protiv Osmanskog Carstva. Borio se u nekoliko ratova protiv Turaka, među kojima su najpoznatiji Kandijski rat (1645.—1669.) i Morejski rat (1683.—1699.). U veljači 1666. zarobljen je u borbi s Turcima kod Obrovca. Odveden je u Istanbul, ali se uspio osloboditi nakon 14 mjeseci. Istaknuo se i u borbama u Hercegovini, a 1686. je oslobodio Sinj, Liku i Krbavu. Godinu dana kasnije (1687.) poginuo je prilikom napada na Duvno.

Dana 13. ožujka 1670. mletački Senat odlikovao je Stojana Jankovića naslovom viteza Reda sv. Marka, Zlatnom medaljom sv. Marka vrijednom 100 dukata i dolamom,⁵ a dobio je i posjede u novoosnovanim područjima u Islamu Grčkom s “400 gonjaja zemlje”.⁶

Portret Stojana Jankovića nalazi se u Kuli Jankovića u Islamu Grčkom. (slika 1.). Na tom portretu lijepo sa vidi emajlirani zlatni križ rascijepljenih krakova, koji Stojan Janković nosi na grudima.

Giovanni (Ivan) Bronza iz Perasta imenovan je zapovjednikom gradske luke nakon uspostave mletačke vlasti u Herceg-Novom 1687. godine. u Kandijskom ratu i mletačko-turskom ratu 1714.-1718. godine. U mletačkim ratovima istaknuli su se braća Ivan (1672.—1749.) i Matija Bronza. Osiguravali su plovne putove u jadranskom pomorju. Godine 1716. istaknuli su se u borbama kod Krfa te kod Butrinta u Albaniji. Obojicu je mletački Senat nagradio za uspjehe u sukobima s turskim i gusarskim brodovima na moru, Matija je dobio zlatnu kolajnu, a Ivan je 1730. godine postao vitezom Reda sv. Marka.

Dana 17. travnja 1751. mletački kapetan Marko Ivanović, rodom iz Dobrote, plovio je uzduž Peloponeza sa svojom tartanom⁷ i dva veća trgovačka jedrenjaka - *Santissimo Crocefisso* i *Madona del Rosario*. Kad je doplovio u vode Patrasa, naletio je na gusarski berberski jedrenjak, koji je isticao zastavu Tripolija. Ivanović je produžio ploviti što je brže mogao, ali kada je shvatio da je neprijateljski brod brži, hrabro se spremio za borbu i podigao zastavu sv. Marka.

⁴ Zlatna ogrlica, popularno zvana Manin, izrađena je od 22-karatne zlatne žice. Ime je dobila u čast obitelji Manin, koja je s vremenom postala vrlo bogata i moćna u Veneciji.

⁵ *Desnica, Boško*, Istorija kotarskih uskoka 1646.-1684., sv. I., Beograd, 1950., str. 143.

⁶ U hrvatskoj historiografiji 20. stoljeća, koja se bavi problemom starih mjera, šibenski se gonjaj navodi kao veličina od 851,759 m² ili 852,42 m², što znači da je Stojan Janković od Venecije dobio više od 340.000 m² zemljišta.

⁷ Veća bokeljska tartana 17.–18. st. imala je tri jarbola s latinskim jedrima, koja su se za olujnoga vjetra lako mogla zamijeniti križnima. Bila je duljine 18,5 m, širine 7,3 m, gaza 2 m, nosivosti 150–200 tona.

Slika 1. Stojan Janković, vitez Reda sv. Marka. Autor: Francesco Saghetti-Drioli (1811.-1877.), ulje na platnu, oko 1860. (prema starijem portretu izgorjelom u požaru). Kula Jankovića, Islam Grčki.

Prema iskazima svjedoka, nesrazmjer snaga bio je očigledan. Kapetan Ivanović raspolagao je s dvadeset dva mornara i s osam topova, dok je na neprijateljskom jedrenjaku navodno bilo dvjesto mornara i šesnaest topova.⁸

Bitka je trajala satima i pritom je Ivanovićeva tartana odbila tri napada. Gusari su imali velike gubitke i morali su se povući tijekom mračne noći s oštećenim brodom.

U crkvi Ss. Giorgio e Trifone degli Schiavoni u Veneciji, nalazi se slika koja prikazuje pomorsku bitku koja je Marku Ivanoviću donijela naslov viteza svetog Marka. U sredini donjeg dijela slike nalazi se medaljon s portretom samog Ivanovića, koji prstima desne ruke drži viteški križ. (slika 2.).

⁸ Izgleda da je riječ o preuveličavanju vlastitih zasluga.

Slika 2. Portret kapetana Marka Ivanovića u crkvi Ss. Giorgio e Trifone degli Schiavoni u Veneciji.

Kapetan Petar Petrina (1706.-1758.) iz Lošinja zapovijedao je jedrenjakom *Grazia Divina*. Istaknuo se u borbama protiv alžirskih gusara kod Aleksandrije te je odlikovan Viteškim redom sv. Marka.⁹

OPIS ORDENSKIH ZNAKOVA

Križ viteza sv. Marka ima rascijepljene krakove (poput malteškog križa), emajliran je i ukrašen s četiri dijamanta (slika 3.). Iznad križa je suspender (slika 4.), na koji se pričvršćivala vrpca.

Medalja je prikazivala lava s aureolom i otvorenim Evanđeljem u kojem piše: PAX TIBI MARCE EVANGELISTA MEUS (u prijevodu s latinskog: “Mir tebi, moj Marko Evanđelista” – simbol sv. Marka i Venecije) – slika 5.

⁹ Nikša Mendeš, Po svjetskim morima, Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja, Rijeka, 2010.

Slika 3. Crtež križa Viteškog reda sv. Marka.

Slika 4. Ordenski znak Viteškog reda sv. Marka.

Slika 5. Medalja Viteškog reda sv. Marka. Crtež iz knjige *Conspectus equestrum ordinum per Europam omnem florentium*, str. 74., Tab. V., sl. IV., *Typis Academicis Societ. Jesu, Tyrnaviae, 1742.* (foto Siniša Pogačić).

Društvo vitezova sv. Marka

Viteški red sv. Marka ugašen je 12. svibnja 1797. padom Republike Venecije, kada su se dužd i magistrati odrekli zapovjedništva, a Veliko vijeće abdiciralo i proglasilo Mletačku Republiku ugašenom.

Red je obnovljen 1976. godine kao Međunarodno društvo vitezova sv. Marka (*L'Associazione Internazionale Cavalieri di San Marco*), koje se u slobodno vrijeme bavi filantropskim i karitativnim radom. U početku je okupljao 22 člana i članice. Društvo se registriralo 2. ožujka 1970. Kasnije je društvo promijenilo naziv u "Društvo vitezova svetog Marka" (*L'Associazione Cavalieri di San Marco*).

Prema Statutu, Društvo vitezova sv. Marka je neprofitna organizacija, osnovana u dobrotorne, vjerske, društvene, moralne, humanitarne i kulturne svrhe. Riječ je o slobodnom, apolitičnom društvu koje ni na koji način ne predstavlja viteško društvo i nikome ne odaje počast ni bilo kakva priznanja te vrste. Sukladno tome, članovi Društva ne mogu koristiti viteški naslov. Svako ponašanje suprotno ovim pravilima predstavlja razlog za trenutno isključenje iz Društva.¹⁰

Međutim, unatoč proklamiranoj skromnosti i samozatajnosti Društva, na svečanostima Društva njezini članovi ističu raskošne orname i ordenske znakove, poput svojih prethodnika od 15. do 18. stoljeća. (Slika 6.).

Ordenski znak Društva vitezova sv. Marka razlikuje se od znaka Viteškog reda sv. Marka, ali je zadržan lav sv. Marka u središnjem medaljonu križa. (Slika 7.).

¹⁰ L'Associazione Internazionale Cavalieri di San Marco, <http://www.cavaliereisanmarco.it/en/statuto/>.

Slika 6. Svečanost u crkvi San Francesco della Vigna, Venecija, 25. travnja 2019., prigodom promocije novih članova Društva vitezova sv. Marka.

Slika 7. Današnji izgled ordenskog znaka Društva vitezova sv. Marka.

Literatura:

- Aldrighetti, Giorgio*, Gli Ordini Cavallereschi della Serenissima Repubblica di San Marco, Venezia, 1692.
- Associazione Cavalieri di San Marco, <http://www.cavaleridisanmarco.it/>
- Boz, Milo*, I veri cavalieri di San Marco, come nacquero, chi erano, <https://dalvenetoalmondoblog.blogspot.com/2018/03/i-veri-cavalieri-di-san-marco-come.html>, 21. 3. 2018.
- Bratti, Ricciotti*, I cavalieri di San Marco,” Nuovo Archivio Veneto “, sv. XVI./II, Venezia, 1898.
- Cappelletti, Licurgo*, Storia degli Ordini Cavallereschi, Livorno, 1904.
- Cavalieri di San Marco, https://it.wikipedia.org/wiki/Cavalieri_di_San_Marco.
- Cibrario, Luigi*, Descrizione storica degli ordini cavallereschi, Torino, 1846.
- Conspectus equestrium ordinum per Europam omnem florentium, str. 74., Tab. V., sl. IV., Typis Academicis Societ. Jesu, Tyrnaviae, 1742.
- Crollanza, Goffredo di*, Enciclopedia Araldico Cavalleresca, Pisa, 1878.
- Desnica, Boško*, Istorija kotarskih uskoka 1646.-1684., sv. I., Beograd, 1950.
- Giustinian, Bernardo*, Historie cronologiche dell’origine degl’ordini militari e di tutte le religioni cavalleresche insino ad hora institute nel mondo, Venezia, 1692.
- Izložba “Čuvari Kule Jankovića”, 15. 7.-15. 9. 2019., Islam Grčki, https://www.kulajankovica.hr/kula3/wp-content/uploads/2019/07/cuvari_kule_letak.pdf.
- Kašpar, Krešimir – Marijan, Mirko – Pogačić, Siniša – Prister, Boris*, Hrvatska odlikovanja, priznanja i medalje, Školska knjiga, Zagreb, 2018., str. 58.

SUMMARY

THE CHIVALRIC ORDER OF SAINT MARK OF THE REPUBLIC OF VENICE

The Republic of Venice existed from the ninth century to 1797. It was a maritime power on the shores of the eastern Mediterranean Sea and the Adriatic Sea.

The Apennine Peninsula was devastated and plundered after the fall of the Western Roman Empire in 476. The population fled to safer regions and gradually organised and formed city-states. Venice developed from the refugee settlements on the islands of the Venice Lagoon. The Republic of Venice grew into the leading maritime power of this part of the world during the Middle Ages. It reached the peak of its power in the 15th century. With more than 200,000 inhabitants, it was a centre of world trade and the largest world port.

When the Croats came to the eastern Adriatic shore, the struggle for predominance in that region began against the then great maritime power, Venice. In the 13th century the Venetians conquered all the coastal towns of Istria, and in 1409 Venice bought from Ladislav of Naples his “right to Dalmatia” for 100,000 ducats. However, from the early 16th century the Ottoman Turks gradually took territories in Dalmatia from Venice. After a decade of bloody land and sea battles, Venice lost almost all of Dalmatia. The final expulsion of the Ottomans began in 1714 and ended in the Treaty of Passarowitz